

Den 14. november 2023
FVM 313

GRUNDNOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

om Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om produktion og markedsføring af forstligt formeringsmateriale, om ændring af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/2031 og (EU) 2017/625 og om ophævelse af Rådets direktiv 1999/105/EF (Forordning om forstligt formeringsmateriale)

KOM (2023) 415

Revideret genoptryk af grundnotat oversendt til Folketingets Europaudvalg den 25. september 2023. Ændringer er markeret i marginen.

Resumé

Kommissionen har fremlagt forslag til ny forordning om produktion og markedsføring af forstligt formeringsmateriale. Forslaget opdaterer den eksisterende direktivregulering for forstligt formeringsmateriale. Forslaget indeholder en række nye tiltag som understøtter EU-bæredygtigheds- og -klimatilpasningspolitikker, herunder lempeligere regler for materiale til sikring af forstgenetiske ressourcer, og tiltag, der skal hjælpe med valg af bæredygtigt og klimarobust forstligt formeringsmateriale. Et nyt overordnet mål med forslaget er at få etableret nationale beredskaber, som sikrer adgang til tilstrækkelige mængder forstligt grund- og formeringsmateriale til gen- og nyplantninger efter klimakatastrofer mv. samt sikrer, at materialet er egnet til fremtidens behov. Forslaget forventes at have mindre statsfinansielle og erhvervsøkonomiske konsekvenser. En vedtagelse af forslaget forventes ikke at påvirke beskyttelsesniveauet i Danmark eller EU.

Baggrund

Kommissionen har ved KOM (2023) 415 af den 5. juli 2023 fremsendt forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om produktion og markedsføring af forstligt formeringsmateriale, om ændring af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/2031 og (EU) 2017/625 og om ophævelse af Rådets direktiv 1999/105/EF (forordning om forstligt formeringsmateriale). Forslaget er modtaget i dansk sprogudgave den 12. oktober 2023.

Forslaget er fremsat med hjemmel i TEUF artikel 43, stk. 2, og skal behandles efter proceduren for den almindelige lovgivningsprocedure i TEUF artikel 294.

Formål og indhold

Forslaget erstatter den eksisterende EU-regulering om forstligt formeringsmateriale. Formålet med forslaget er at tydeliggøre, hvad der omfattes af reguleringen, at sikre lige vilkår for operatører i hele EU, at støtte innovation og konkurrenceevne i EU's skovbrugserhverv og at bidrage til at løse udfordringer i forbindelse med bæredygtighed, biodiversitet og klima.

Forslaget opdaterer den eksisterende regulering om markedsføring af forstligt formeringsmateriale. Forslaget bevarer grundelementerne i den hidtidige regulering med henblik på at sikre forstligt formeringsmateriale af høj kvalitet til skovbrugserhvervet. Forslaget viderefører de to vigtige grundelementer om obligatorisk registrering af grundmateriale i en officiel liste (proveniensliste) og certificering af individuelle partier af forstligt formeringsmateriale under overholdelse af specifikke produktions- og kvalitetskrav.

Reguleringens omfang

Forslaget omfatter forstligt formeringsmateriale af arter og kunstige hybrider, som anvendes til skovrejsning, genplantning og andre former for træplantning med henblik på produktion af træ og biomaterialer, bevarelse af biodiversitet, genopretning af skovøkosystemer, klimatilpasning, klimaafbødning samt bevarelse og bæredygtig anvendelse af forstgenetiske ressourcer. Forslaget omfatter kun forstligt formeringsmateriale til en række afgrænsede forstlige formål.

Nuværende artslister foreslås bevaret, og der foreslås kriterier samt ny proces for at medtage nye arter fremadrettet; de skal repræsentere et betydeligt areal og betydelig værdi i de berørte medlemsstater. Desuden skal de være vigtige i forhold til klimaforandringer samt bevaring af biodiversitet og andre relevante krav i forhold til de nye EU-strategier under EU's Grønne pagt. Forslaget lægger desuden op til undtagelser for bevaring og bæredygtig udnyttelse af forstgenetiske ressourcer.

Planteformeringsmateriale er undtaget fra forslaget om forstligt formeringsmateriale, hvis det er omfattet af Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om produktion og markedsføring af planteformeringsmateriale i Unionen (KOM (2023) 414). Forslaget finder ikke anvendelse for forstligt formeringsmateriale til eksport ud af EU eller til brug for officielle test, videnskabelige formål og forædling.

Registrering af grundmateriale

Forslaget medfører, at grundmateriale fortsat skal godkendes (kåres). Som noget nyt foreslås krav om vurdering af grundmaterialets bæredygtighed.

Med forslaget skal grundmateriale fortsat anmeldes til den relevante myndighed, men ikke godkendes, når formålet er at høste lokalitetsbestemt formeringsmateriale, der skal anvendes til at bevare forstgenetiske ressourcer. Der foreslås ligeledes som noget nyt krav om udpegning af relevant udplantningszone for visse typer af grundmateriale samt krav om udpegning af relevante frøoverførselszoner for visse andre typer grundmateriale.

Markedsføring

Grundmateriale skal fortsat opfylde en række kvalitetskrav for at kunne markedsføres, og materialet må kun markedsføres, hvis det følges af et stamcertifikat, der dokumenterer kravopfyldelse, herunder at kravene i plantesundhedsforordningen er opfyldt. Stamcertifikatet kan som noget nyt udstedes som et elektronisk stamcertifikat.

Der foreslås nye krav om, at materiale, der indeholder eller består af en kategori 1 NGT-plante, kun kan markedsføres, hvis det har fået en erklæring om kategori 1 NGT-plantestatus, jf. forslaget til forordning om planter fremstillet ved hjælp af visse nye genomteknikker og om fødevarer og foder fremstillet heraf (KOM (2023) 411).

Forslaget lægger op til, at partier af forstligt formeringsmateriale skal mærkes med en officiel mærkeseddel og ikke som hidtil af leverandørmærkeseddel eller -dokument. Det foreslås, at myndigheden skal autorisere operatøren til at udstede mærkesedler, når relevante kvalitetskrav m.m. er opfyldt. Den officielle mærkeseddel kan som noget nyt også udstedes elektronisk. Det foreslås desuden, at plantepasset kombineres med den nye officielle mærkeseddel, som det allerede kendes for andet planteformeringsmateriale.

Krav til operatører

Forslaget lægger op til, at alle professionelle operatører skal registreres efter bestemmelserne i plantesundhedsforordningen. De fleste professionelle operatører er i dag allerede registreret efter plantesundhedsforordningens krav. Det er dog ikke helt klart, hvilke operatører der er omfattet af forslaget.

Som noget nyt skal de professionelle operatører informere køber om grundmaterialets egnethed til nuværende og forventede fremtidige klimatiske og økologiske forhold. Disse oplysninger skal forud for overdragelsen af det pågældende forstlige formeringsmateriale stilles til rådighed for den potentielle køber via websider, plantevejledninger og andre passende midler.

Import

Det foreslås, at import fremover skal anmeldes af den professionelle operatør via Kommissionens IT-plattform IMSOC, som er en EU-informationsportal, der giver medlemsstaterne mulighed for at udveksle informationer om offentlig kontrol af fødevarer, dyr og planter for at forhindre svig.

Officiel kontrol og dens finansiering

Officiel kontrol, som skal udføres i henhold til forslaget, underlægges kontrolforordningen (Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2017/625). Dermed introduceres en mere risikobaseret kontrol på området, således at de kompetente myndigheder kan målrette deres ressourcer mod de mest relevante områder.

Som følge af forslaget om, at kontrolforordningen skal finde anvendelse, vil det blive obligatorisk at opkræve gebyrer eller afgifter for opfølgende kontroller som følge af operatørers manglende regeloverholdelse. Derudover vil det være frit for medlemsstaterne, om de vil opkræve øvrige gebyrer for kontrollen eller lade den finansiere af bevillingen.

Myndighedsbestemmelser

Forslaget lægger op til, at medlemsstaterne skal udarbejde beredskabsplaner for at sikre en tilstrækkelig forsyning af forstligt formeringsmateriale til genplantning af områder, der er ramt af ekstreme vejrforhold, skovbrande, sygdoms- og skadedyrsudbrud, katastrofer eller andre begivenheder, som er relevante og identificeret i de nationale risikovurderinger.

Der foreslås ligeledes krav om løbende rapporteringer til Kommissionen om årlige producerede mængder, vedtagne beredskabsplaner, vejledning om plantning af forstligt formeringsmateriale, importerede mængder og udstedte sanktioner.

Delegering af beføjelser til Kommissionen

Kommissionen får med forslaget beføjelser til at fastsætte nærmere regler ved delegerede retsakter, jf. TEUF artikel 290, og gennemførelsesretsakter, jf. TEUF artikel 291, på en række konkrete områder. Der er primært tale om meget tekniske områder, hvor der er behov for fastsættelse af detaljerede regler.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentets udtalelse foreligger ikke. Forslaget behandles i Europa-Parlamentets Landbrugsudvalg med bidrag fra Europa-Parlamentets Udvalg om Miljø, Folkesundhed og Fødevarerikkerhed.

Nærhedsprincippet

Forslaget vurderes at være i overensstemmelse med nærhedsprincippet, idet det sammenskriver og reviderer eksisterende EU-regulering.

Gældende dansk ret

Markedsføring af forstligt formeringsmateriale reguleres i dansk lovgivning i lov om planter og plantesundhed m.v., jf. LBK nr. 1050 af 10. juli 2023 (planteloven) samt i bekendtgørelse om forstligt formeringsmateriale, som er udstedt med hjemmel heri. Bekendtgørelsen implementerer Rådets direktiv nr. 1999/195/EF af 22. december 1999 om markedsføring af forstligt formeringsmateriale. Bekendtgørelsen er suppleret med regler vedrørende betaling for kontroller i bekendtgørelse om betaling for opgaver forbundet med kontrol m.m. med forstligt formeringsmateriale.

Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Forordningen vil være direkte gældende i Danmark.

En vedtagelse af forslaget vil medføre behov for tilpasning af lov om planter og plantesundhed m.v., jf. LBK nr. 1050 af 10. juli 2023, således der kun kan fastsættes nationale regler, der er nødvendige for anvendelsen af forordningen og for at fjerne de eksisterende bemyndigelser til at fastsætte nationale regler til implementering af direktivet. Derudover vil der være behov for ændring af bekendtgørelse om forstligt formeringsmateriale og bekendtgørelse om betaling for opgaver forbundet med kontrol m.m. med forstligt formeringsmateriale. Forslaget overflødiggør store dele af den nationale regulering, idet der kun er meget begrænset bemyndigelse til medlemsstaterne til at fastsætte nationale regler.

Forslaget har ingen lovgivningsmæssige konsekvenser for Grønland eller Færøerne, idet lov om planter og plantesundhed m.v. ikke gælder for Grønland eller Færøerne.

Økonomiske konsekvenser

Forslaget viderefører i høj grad allerede gældende regulering. De økonomiske konsekvenser opgøres derfor udelukkende på baggrund af nye tiltag, da den resterende regulering anses for at være en videreførelse af status quo, og dermed ikke medfører ændringer i de økonomiske konsekvenser.

Statsfinansielle konsekvenser

Forslaget vurderes potentielt at have statsfinansielle konsekvenser, særligt som følge af kravet om udarbejdelse af beredskabsplaner og tilrettelæggelsen af proceduren for godkendelse af grundmateriale. Overordnet forventes det, at den nødvendige tilpasning af eksisterende praksis og omlægning af ressourcer særligt i forhold til offentlig kontrol vil være påkrævet med de deraf følgende statsfinansielle konsekvenser. Der vurderes potentielt engangsomkostninger på omkring 3 mio. kr. samt løbende årlige statsfinansielle omkostninger på 0,5-0,6 mio. kr.

Erhvervsøkonomiske konsekvenser

Forslaget forventes at medføre nye administrative byrder for erhvervet i form af nye muligheder for at søge om autorisation samt administration forbundet med audit af sådanne autorisationer samt egenkontrol. Der vurderes en omstillingsomkostning for erhvervet på 350.000-420.000 kr. til opsætning af dokumentation af mærkeseddelprint og procedurer for mærkeseddelprint, samt en tilsvarende årlig omkostning til dokumentation og opdatering af procedurer.

Der forudses direkte omkostninger for erhvervet til etablering af mærkeseddelprint på 250.000 kr. samt en årlig omkostning til print på 50.000-120.000 kr.

Derudover forventes forslaget at medføre et behov for en tilpasning af de eksisterende gebyrer for kontrol, certificering og registrering af grundmateriale. Konkret forventes engangsomkostninger i størrelsesordenen 225.000-270.000 kr. og en årlig omkostning på 152.000-228.000 kr.

De officielle kontrolaktiviteter og andre officielle aktiviteter finansieres i dag af brugerne.

Det bemærkes, at afledte nationale udgifter som følge af EU-retsakter afholdes inden for de berørte ministeriers eksisterende bevillingsramme, jf. budgetvejledningens bestemmelser herom.

Beskyttelsesniveauet og andre konsekvenser

En vedtagelse af forslaget vurderes ikke at berøre beskyttelsesniveauet i Danmark og EU.

Høring

Forslaget har været i høring på Høringsportalen, i § 2-udvalget (landbrug) og i Det Rådgivende Fødevarerudvalgs EU-underudvalg.

Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning (IGN) ved Københavns Universitet anfører, at når nye og gamle skove i stigende grad skal opfylde flere formål, giver det fagligt god mening, at der i forslaget lægges op til, at grundmateriale skal opfylde flere typer målsætninger, og at der lægges op til fleksibilitet, herunder at de enkelte lande kan lave særlige regler.

IGN anfører, at kriterierne for godkendelse af grundmateriale underbygger intentionen om øget fleksibilitet, så materialet kan godkendes til særlige formål som f.eks. 'værn og læ' eller juletræsproduktion.

IGN anfører, at det giver god mening, at udkastet lægger op til, at frøkilder til bevaringsformål ikke skal godkendes, men kun anmeldes.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der foreligger ikke officielle tilkendegivelser om andre medlemsstaters holdninger til forslaget.

Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen finder det vigtigt, at den eksisterende regulerings grundlæggende principper og anvendelsesområde fastholdes, herunder at reguleringen primært omfatter markedsføring blandt professionelle handelsled og til brug i det kommercielle skovbrug. Reguleringen bør desuden bidrage til EU's bæredygtighedsmål samt klima- og biodiversitetsmål, herunder medvirke til at sikre robust plantemateriale.

Reguleringen bør kun omfatte plantearter, som er vigtige for det kommercielle skovbrug, dvs., at dyrkningen af en art skal have en vis volumen, for at fordelene ved at omfatte arten af regeringens krav

kan opveje ulemperne, f.eks. i form af administrative byrder, som påføres brugere og myndigheder. Dog finder regeringen det vigtigt, at der samtidig skal være mulighed for, at arter, der finder begrænset anvendelse, som f.eks. er mere klimarobuste, omfattes, og at der er mulighed for produktion til andre formål end forstlige formål.

Endelig finder regeringen det vigtigt, at reguleringen er klar og tydelig i forhold til anvendelsesområdet, omkostningseffektiv og digitaliseringsparat, såvel administrativt som økonomisk, for både erhverv og myndigheder.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Der er oversendt grundnotat til Folketingets Europaudvalg den 25. september 2023.

Notatet er ligeledes oversendt til Folketingets Miljø- og Fødevarerudvalg.